

У ВЛАДИ
сриједом
и
недељом
УРЕДИШТВО И АДМИНИ-
СТРАЦИЈА Непосредно Бр. 7
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
УКЛОПИСТ СЕ НЕ ВРАЂАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДИШТВА
БРОЈ 64
ПРЕТПЛАТА:
МЕСЕЧНО 144.—
ПОЈЕДИНИ БРОЈ 14.—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Код Волхова и Лењинграда разорена су совјетска утврђења Совјетски напади код Терека скршени, а у Стаљинграду и у предјелу Дона бољшевички претрпјели крваве губитке

1943

Још једна година протекла је кроз историју. Још једна година изгубила се у ратној баци, у бурном сукобу који је захватио цијели свијет да би га препо-родило послје ове огромне катаклизме. Јаче злобаде и мање дезориентисана година, која нестрпљиво очекивања упра-вља свој бољшевички поглед.

Шта ће нам доживети 1943 година? — питају се сви са мучицом разојанашују. Хоће ли то бити пресудна година за суђење овога рата какваго свијет не познаје? А ако нам она доведе одлаку, у чију ће корист бити она?

Не бојимо се погрешке ако одлучно устврдамо да, у случају да је судбина одржала 1943. годину као пресудну и завршну у овом рату, вјешти победне нико други неће добити до Осовине.

На основу чега се може сматрати да победа апсолутно припада Осовини? Из слиједиће два неопобитна аргумента: Чинице су доказале да је овај рат дуго приређивао и изазвала демо-јервекско-масовна клима међународних трговаца топовима. Ова клима, која штити националне интересе највећих ан-тисаских државника, има своје корјене у Енглеској, Америци и Русији.

Стога је најприје у Италији а онда и у Немачкој настао и побједоносно се развио чистији покрет реакције и противбољшевичке и противјеревекске обра-не. Када је пљачкашима свијетских војскава и експлоататорима поштених радних маса постало јасно да млади, здрави и палди народи нестрпљиво при-смисли да сиромаштину и исто тако неправедно давање и лишење својих природних виталних простора хоће да затраже своје мјесто под сунцем као би могли да раде и живе поштено и достојно, ти вјешти негатори људских правца, камуфлирани као апостоли про-греса и правде, отпочеде да при-премају ратне планове како би изазвали сукоб — као што су и учинили у за-них најровољаним часу.

Сада се вели да је Немачка ушла у рат страховито припремљена; да је Ита-лија предвјештају рат дала мимолас-равају ауторитет и да је брижљиво при-премљала духове на покретност; да се Јапан бучаљиво науружавао и да је довео своје ратне припреме до нивоа кавач-ничко ине предвјаша.

Можда би англеске хијене желеље да Барона и Азија страљиво и плаваљиво чекају да буду ракинуте и свадаљне? Зар до сада није јасно показано да су Енглеска, Америка и Русија, у дрв-вој најваљачкој спеси, све припреме да поспују апсолутном господарина сви-јетом? Зар нијесу очигледно доказале чи-њеницама да су сковале најровољну уроту против старе Европе, у нади да ће успјети да је коначно и завучије агњеч?

У Америци, у Енглеској и Русији, било је све приређено и стављено у службу

рата; о томе данас постоје опипљиви и неопобитни докази. Према томе је јасно ко је приредио и изазвао овај рат; али јасно је и сигурно и то да они морају изгубити рат, јер су нападнути народи знали и знаће да се бране све по са-вјесне капи крви јер им је јасно да се боре за триумф хришћанства, правде и слободе.

Други аргумент који доказује да по-беда заигурно припада Осовини, гмтају се на распршиности англо-америкаско-совјетских сила и на њиховој огромној удаљености од прекоморских база снаб-дијевања, у поређењу са све већом кон-центрацијом осовинских сила које имају лакше и јаче; унутрашње снабдијевање путеве који осигуравају потребно снаб-дијевање оперативних трупа.

Савјетским мјетдима, у извођењу, по-дразан за новим фронтонима ради олак-шања терета, нападњено на Рјумену, мр-вају да нестрпљиво снабдијевају јивим са-вјестом и узориталном експедиционне корпусе отпримљене у врло далеке кра-јење, док успјеве успјешне осовинске под-морнице боре проблем поморских транс-порта на дана у дан постаје све тежи и нерешивији.

Тако смо дошли до тога да се са об-је стране боре огромне масе ратника које се морају снабдијевати страховитим средствима ио захтјевима модерне ратне технике и који, будићи да су већном моторизовани, требају огромне количине горива којег такође није лако транс-портовати.

Свијетом наљже на обје стране највећи потенцијали ратне индустрије са свим по-тешкоћама у земји са недостатком специ-јализованих радних сила, са снабдијевањем сировинама и неутрализацијом опасности од вадљудиног напада. Видимо мобили-зацију транспорта у настојању да се савлада криза која угрожава савезне-ну више него силе Осовине. Видимо грађанску мобилизацију која се у овом рату више него у свима претходника по-казива не мање знајомом и пресудном од свих оперативних војних сила. Видимо јачање духовних снага заробљених народа у настојању да се духовно при-згаје све тежим материјалним жртвама, лишењима и опасностима којима је изло-жено гомолуко становништво.

На ратској фронту отвор осовинских армија живаљиво одража осовине по-ложење, гаје се све припремају да ириси-спречавају нестрпљиво да промијени стратегијску ситуацију, заадајући му стра-ховите губитке и испирајујући га метро-литно модет и на неизбјегљиво сламу.

У Сијенској Африци англоамерика-антарту није успјела; овој срствини изход-армија живаљиво одража осовине по-ложење, гаје се све припремају да ириси-спречавају нестрпљиво да промијени стратегијску ситуацију, заадајући му стра-ховите губитке и испирајујући га метро-литно модет и на неизбјегљиво сламу.

Источни фронт

У предјелу Терека сломљени су со-вјетски локални напади. Немачке и рјумске трупе, које су прешле у про-тивнапад, потјерале су непријатеља са његових положаја и разориле нише борних кола.

Настављајући своје нападе у Ста-љинграду и у предјелу Доне претри-ли су бољшевички крваве губитке и изгубили 16 борних кола. Немци су по-бједе осовинских противнападних ар-мија већи број тежијом и лаког оружја и ухватили много а робљеника. Напад вадљудиног формација немачких, италијанских, румунских и мађарских борбених авиона, заадају су непри-атељу велике губитке у људству. Сор-мим солима и тежијом оружју. Током операција мађарских одреда кричаво-разорено је много непријатељских у-тврда. На централном сектору фронта одбијени су појединачни совјетски на-пади. Немачки јријаци и одреди ар-миди су међу совјетске положаје и бадили у вадљудиног мотороборне рјубе-Јустиновској Оди. Дљемског Јеака срв-операција мађарских одреда кричаво-разорено је много непријатељских у-тврда. На централном сектору фронта одбијени су појединачни совјетски на-пади. Немачки јријаци и одреди ар-миди су међу совјетске положаје и бадили у вадљудиног мотороборне рјубе-Јустиновској Оди. Дљемског Јеака срв-

Афрички фронт

Осовинске вадљудиног формација су у више надрата гари и четароборне зо-не у Сијенској Африци та боривши и и-вагитацију мотороборних кола.

Бројом рјубијом осовине у Гвину у сломањени су напад Британске моторо-борних елемената у Сијенској Сајари док су у Фајзо осовинске привада-ривине развиле јивну одлаку.

У Сијенској Области напад је јивни и истракутић одреда. Један јивнијо ма-глеских вадљудиног формација под највећим аг-тивним јивнијо објавија напад је за-робијено.

У Гвину су јивнијо осовинских и ко-рвацију вољ индустрије и промијени-ких елемената одреда и рјубијом моторизовани одреда. Како на овом тако и на другом сектору Сијенске Африке вадљудиног формација вадљудиног формација.

Осовинске вадљудиног формација су у више надрата гари и четароборне зо-не у Сијенској Африци та боривши и и-вагитацију мотороборних кола.

Англоамерика инвизи мотороборних е-лемената Суад (Гвину) вадљудиног ин-т и изазивају мотороборне ар-мије у-становиштво.

Једна немачка борбена формација вадљудиног ашијонг радиле се извела да у-вала луку Капабачику на западној Африке, бившији мотороборне бомбе ко-је су извела велике поврне на да-ва-визуљне јивнијо приликама поврне на да-

Поморски рат

У источноме дијелу Средовнога Мора потопила је једна немачка под-морница један вадљудиног вадљудиног ремурер и један вадљудиног баки. Чета јединица напада је у висини Бенгајиа један енглески тонвој, састављен од 4 велика трговачка брода и ратне од 6 контраторговачка, потопили 3 трговачка брода од учуано 22.000 тона.

Сијенскоамерички министарство мор-нарице објавило је губитак јед-н трговачког брода, збрета је једна осо-винска подморница потопила у сје-верним водама 7 кне Америке.

Осовинске подморнице герпелозале су и погобиле близу источне обале Јужне Америке један енглески трговач-ки брод и два американска. Министар-ство морнарице Сијенских Држава, које је сада то објавио, вели да је прво потопљено авријано извесно де-цембра а два друга у децембру.

Оне године су Англаски претовници теже губитке у трговачкој индустрији неког икада до сада. Ово је признао један коментар британског радца.

Сијенскоамерички министар морна-рице је сада да губитак морнарице извој Пилз Харб р вјанске у жртвима, ра-вњеница и изгубљених 20.387. На тај и чин укључи губитак сијенскоамерич-ких оубажаних снага вјанске 50.075.

Помозите избјеглице!

Десетине хиљада наше жалосне браће избјеглица сплео се из свих крајева Бив. Југославије да нађе уточиште у овој и онако замућеној покрајини Црној Гори. Десетине хиљада избјеглица, а и мању њих највише старца, жене и дјеце без крова над главом, без покрива, голи и боси, скапавају од глади и из дана у дан се пропрећу њихови редови под ударцима најстрашније смрти од глади. Питамо се, ко у те избјеглице? Зар то нијесу наша браћа, наши синови и наша дјеца?

Некада су ту у најсиротињу прошлости гордо гледајући били срећни, јер имаћу своје кркове на глави, а под којима су свијали своја гни сзда и, иако кроз ању п и мукe, имаху свој хлеб. Данас неумитно судбином њихов лос се потчино ајвешем понижено-просраћу, да би могли да испросе комад хлеба и нхрине себе, немоће старце, жене и нејаку дјецу.

Наш велики pjesник Грешо када је кукао за Српство рекао је: „Сада јако нема разлике на путу до глатко затворено, не призна ми праца ни молитве“ То се и данас може рећи за наше несреће избјеглице.

Сви добронамерни људи, без обзира на вјеру, на коју упућујем овај свој апел, ставите се за мочеван у положај једнога бједнога избјеглице и питајте вас, зар не бисте преживљавали најстрашније часове у животу, када бисте посматрали на путу до глатко најчужбино крило заривајући своје жицоте под најстрашнију и злорачну смрти од глади? На такве случајеве ни већ почињемо да називамо и они ће се све већише и чешије догађати, ако им одмах не притекнемо у помоћ.

Сви културни народи поседују прву бригау збривању немоћ их страца, жена и дјеце и издацим прилозима омогућавају им живот. Ми, истина, данас, обривом на путу до глатко притисне некомо довољно могућности да удовољимо својој дужности, али имамо могућност и морамо својим несвјечним прилозима пружити помоћ онима који ванпају за њом. Јер су избјеглице крај наше крви, наша браћа и они с правцом од нас захтијевају помоћ и спас. Та од кога до тог? Је могу и очекивају?

Ослашћујући се и враћајући са наших прагова немарљиве и неадекватне неволнице који скапавају у бједи, не само да је смртни гријех већ и наша национална срамота. Уготио је већа наша срамота и пред окупатором, који са своје стране моћно чини и ако не мора, да тим нашим несретним избјеглицама омогући живот.

Отворимо, браћо, врата на наш до мовина и помоћницима бједите и неволне избјеглице. Створимо у њиховој тузи и невољи бар неколико радних дана. Покажимо им да смо њихова браћа и у њиховој невољи да и јесу без игде икога. Нарочито ви, мјештини људи, трговци и привредници, не оглашћујте се о најсиротињу и најкумарију дужности и руждате помоћ онима који се с правцом с очекују. Погледајте на малу и немоћну дјечкицу, која свакоме пружају руке за помоћ, као својим родитељима и браћи. Она су дивна, багстрена и непоказана; то су прави анђели који с правцом траже помоћ и ми им је морамо пружити, јер на њима лежи моћна булбулота. Богатство је, браћо, пролазно, племенита дјела жене вјечито. Ко није мислордан према оваквим бједницима, неће ни народ према њему имати милосрдја ни мор се ва то укаже прилика. Не заборавите да су богатства новца преко ноћи остали без чегта, а богатим се они који су срцем и душом били велики и чини је живот изграђиван на милосрду, непоказаности и племенитости. Проживје помоћ издацим, јер ће вас сјуршавица бишајши шти све урадили у данашњици. Не оклијевајте, већ уписујте добровољне прилоге да не буде и сувише

касно. Давањем пријерних прилога било у новцу или материјалу, омогућите бисте живот онима, који на њега имају исто право као што га имате и ви. Напослетку, давањем доброволних прилога за избјеглице одужили бисте сељовим и најкумарију дуго, кога сте криво и жидику дуго, кога сте бисте се одужили својој прошлости, која је свијетла и велика.

Бенерал
Блажо М. Букиновић

СКРНАВЉЕЊЕ МРТВИХ

Комунистички агенти користе сваки смртни случај, да преко тужбаљка протуралу своју пропаганду. — Да величају своје иагинуле другове и њихова орамна дјела. — Да интерниране и заробљене своје другове огласе за народне хероје и мученике

Војоци с мо и ши ујакје' војоцимо теши борбу ашоваи најорје олоша којеј се акида ове наше торе узелаша. Пробије бабошкиа рабовица, аубијежа, баукукуја, бравоушчија, жешнара, родоскршћеша и најорје узмеја род. јуд. која. Војоци с мо и ши ујакје војоцимо борбу за снас и укренуће наше нације, вјере, историје, имена и чашти. За снас будућих напашања, којима пријашњи највећа ованосиот однарођава и продаси.

Наша најодбрањиви синови јои и жина својој на најорје саржии, алозаша својој неготио: киши, снјеку, аду, толошчи и немашчи. Она јои и аду илазамо своје живине и лину у борбу и аошерама за ошчицима жешнара и јубежа.

И док смо живи свједоци света шпо се дозавило и јои ујакје дођаје; — док на наше уши слушимо крик узбуљеша своје ошче и невоље, аубијежаша, аубијежаша једно разбојничкој ношо, на све стране, дојаше, наши дјелозиваци и на неки војоцине начин заштитени партизани воде своју рачу и срику; дођашу, аоде уред града Цешина, аред најшић носом! Го својим методима, они користе све могуће околности за своје провазваци; не Цешаје да за шв сурку користе и сваки сиротињи случај. Упуће шмо своје другарице, које као шубжалаче и сивејају њихове нешасне новине; величашу сражна дјела својих другова, а интерниране олош оглашавашу за народне хероје и мученике.

Ни једи ружу од ших шубжалача, не можеше чуши у шпома наша национална мученика, којима су вуњене разне јаче и ругаче; којима су вребајене ноге и руке, вањене живе очи и срице, сјечен језик, нос и уши а шричењ ошавана ош ристових сшабаја. Не можеше чуши ни једну ружу у шпома наших хероја, који измучише штевар за нашу свјету националну сшвар. За њих су шпо изобрани и де-шоколониши као тод и за њихове ортовоје и ортураче партизана.

Ви сви знаише шта значе шубжалаче црликом смртних случајева. Оне преко шпо ашоварају шриремејене ружиче, које, у добожачкој ашмосфери змрлоша, аорупу у најшаве јудке ошбешја и као ошавијају ошова, аубијежаша на свакој шубжалачи, која се, у свој наришаву, уоаљу од ошачиној докојиној и аочне прекашавиши, ва се, ашво нешиш нема веће. Зашиш је одмах сшро-вешши у ашор код неких једномнишељко, нека шва расмишља о „чашним“ дјелима другова и ортурача.

Заша ашавијају, аубијежаша и женске сурнијеје салноша кова, ашпро-веша ш и заведе нашу нешкусну мушкун мадоже, за 90%, јаче и сшурније од сваке усмене и писмене партизанске проповидаше. Ми морамо повешти сшроту ружичу о чашци, моралу наших жена и девојака. Ако једна жеча и

Приликом националистичких конференција, одржаних ових дана, примичењено је да народ, који је почео да долази к себи по преживљењу зала које су му нанели партизани, жели да сачва првог стање ствари, жели ред, рад и мир, жели да се сврста око националног вођства на челу са генералом г. Букиновићем и да тако сачека св шветак садашње велике свјетске драме.

Нема сумње да би било корисно да се у народ чешије иде, како би се су-пних обухвата.

зуби чашти и образ, ако код не изшуре шшид, — јои не ошаше наша ортује. Она не можеше да буде никада жива које су му нанели партизани, жели да буде чаша домашња. Шена оја, аубијежаша буде илажа, дођаше је правомо нас шубејене штовр и сарад.

Живи сам шведок које је арије шри даша, шпо штрашачијој киши и граду, у ошам сави увече, нека нешавиша маја шаша, аубијежаша, нешучи садиш јовина шваро, — шшурноје, улашано и башчејо женско дојаше, у једну цешашку кафану, са ошаве велике флаше да кући вино. Врејује, да је у шшито врејује и за шшито вино јеро, „добра“ мајка ашоволаја бшд. — Шша ми можеше очекивати од шшавиш дошавиши и мајке јубежаша, разбојничко, робаша, ашшавишачи и ала штовра и зараше за здорви наш елеменаш.

Поведимо шшро рачуна о моралу и раду наше сестре чељад, јер којеј нам буду жене и мајке, онакве ће бшшети и наше будуче породице, — онакве ће бшши и наша нација.

Има ријеч Главни национални одбор. А.

Уздиганте се изнад личних интереса. Гледајте широким погледом на све. Нека вас у вањем раду води само интерес целокупне нације.

Доследни основним карактеристика своје историје, Црногорци никад не смију остати незаинтересовани кад се поставља питање опстанка нације чији су дио.

Њ. Е. Гувернер за чиновнике

У четвртак 31 децембра у 10 сати прије подне у великој сали сачекали су Њ. Е. Гувернера сви директори Гувернерства на челу са својим особљењем. Овом приликом је Директор Дирекције испред свију чиновника подмио Њ. Е. Гувернеру топле честитке за Нову Годину у благодарности за сву паљку коју им Њ. Е. Гувернер стално указује.

Њ. Е. Гуверер ер заблагодарио се на честисти и извонио је упутици свима чиновницима и њихови а породичницима да се честитке изшоче и Новој Години. Њ. Е. Гувернер је изстакао да је поштен и предан рад чиновника најчврша основа на којој постоји држава, као и да је и хрена жала Италије да Црну Гору, која је пеза, дигне на ноге, а то ће се моћи најсигурније и најбоље постићи уз једини радом свију.

Њ. Е. Гувернер добро схваћа тежак положај чиновника и жали што им не може помоћи како би сам желио, ипак је наредио да се отвори Циновичка задруга и изада се у намјеринама неко повећаше као и подијели мања награда у новцу. Њ. Е. Гувернер је поздравао ову пажку констативом да је Италија земља са најнише хуманости, ашто је зала и до сада дозвољено доказа.

Чиновници су одушевљеним усклицима благодарности поново честитали Њ. Е. Гувернеру Нову Годину и зажељели му срећан пут!

збила погрешна мишљења, негативни утицаји и предрасуде као заоставштина од партизана. И не само то, него је нужно да се у народу држе предавања моралне и практичне саружине у циљу да се народна омладина отргне од њихових навика и пути корисним путевима рада, партизанске дисциплине и старана. Све то, наравно, да буде прожегто правим националним духом, отајрињеним од свих предрасуда и астрањиваним и уздигнутим на висину правилих сагледања и потпуних обухвата.

Треба истаћи да у нашем сељачком свијету има приличан број неписмених старијих особа, нарочито жена. Те особе жеље да науче читати и писати, да им се на тај начин отворе очи и омогући приступ и уживање вредности духовне културе. Раније се прошећивали за помоћ аналфабетским теучењима, али та жеља до сада није могла привести у дјело у јојшци за неписмене војнике, док по нашим сељима скоро и није могла да нахвати коријена. Зашто то? Зато што су се наши интелектуалци отуђивали од народа, бјегали са села, а пренустици за пропитим функцијама јојшци учиналости све заробавили у секој шмак ништа добро научили, и сеоским учитељима, запарложеним, занемареним, зашуреним по сељачким хановима, палим испод облоге духовне равине своје средине. Н правно да такви елементи нијесу били у стању да ништа корисно предзмују и преведу у јеро.

Свесни свега онога што није досад ваљало и што не ваља сада, националисти треба да прегну да се ствари поправе и да се наш сељачки елемент, чијим се душевним потребама дозда тако мало поклоњато пажње, поштите на виши културни ступањ. Оно што раније није било могуће због недовољности и учиналости прве интелекције на селу — сада би могли првести просвијетлени националисти. Они би могли да отварају аналфабетске теучења за неписмене, како би се проширила писменост и код оних лица која су досад била „слијена код ошчи“.

Има једна ствар која би требало, у општем интересу, поклонити главној паљку, а о којој се, нажалост, и још не води довољно рачуна, од чега се трили огромно шета у моралном и културном погледу. То су сеоске књижнице, библиотеке. Њих треба основати по свима сељима, јер би сељаци, за по свима сељима, а и свима даша, могли да врше јесекњи и да се са своје слободне часове згодиш искристе читањем и учењем корисних знаана.

Природна је ствар да треба додатој отворити очи при оснивању сеоских књижница. Уколико су такве њишжне не равине гдје постојале, оне су биле пренућене комунистичким агитаторима, који су у њих уносили револуционарне књиге и друге слабљиву ли тературу, тако да су се читаоци, угодне стоде се просвијетле унапријед, могли само кварити. Да се то не би узбудује дешавало, нужно је да се књижнице основашу по свима сељима, да се у њима врше јесекњи и истински просвијетлени и знаад свега и прије свега пошпори вредним, краткицим, корисним, који не повозитиво дјеловати на цијелу личност читаоца, не само на негов дух, него и на његово срце, и тако допринијети дјелу националне духовне и моралне обнове, коју свима сељима, радом сваког штепа и своје боје сшурношци, ставаша себи у задатак. Иако су прилично књига пошшитили комунисти, има и још књига код сељака, књига које би требало прикупити у књижнице, а нашло би се и веројатно, да за тако племениту сарожу, приликом постоју од свјетим књига, Саваша ашчија скупљаша замске помоћи пошаваша да племенитости није утрнула код наших добротосних људи, те вјерујемо да се они одаваљаша и кад би се од њих тражили прилови у књигама корисним за народ.

НЕУСПЈЕШНИ РУЗВЕТЛОВИ ПОКУШАЈИ да покори Марокацки у покороном Мароку

Година 1894 означавала је крај шефидске државе. Султан Мулај Хасан ју је у сталним борбама проширио у земљу која се пружала од огранка Атласа на све до Средоземног Мора и обала Атлантског Океана. Када је тај велики владар умро, дошло је — као и често приликом промена на престолу — до борби за наследиство, из којих је изашо победом Абд ел Азис, и то са француском помоћу, дајући Француској прву прилику да интервенцију у Мароку. Пријатељи, које је он довао, донјели су му пропаст. Када су се Французи 1912 године искрцали у Казабланци, набили су нереди, које је искористио један његов брат, како би се у заједничком начину дочепао престола. Али, како му никако није успјело да се опере од сумње да је учествовао у крвопролићању до којих је дошло у Фропидрама, го је маршал Лиотеј абацити са престола, доводећи на власт једног другог његовог брата, који је владао све до 1927 године.

Такође и данашњи султан Марока Сиди Мохамед прогласио се за цара уа притисак Француске. Њега су 1927 године, када је он имао свега 16 година, улеице и учени муслиманских правника са универзитета у Фецу — изабрали за султана. Он се мудро ограничао на духовно-вјерску улогу, коју му је припадала као калифи — г. ј. као Пророковом намјеснику и вилаяру вјерника — јер марокански султан носи и ту титулу. Својим изричитом исламском строгошћу, фактичком повученошћу међу огромним бројем жена, сестара, дјеце, слуга и коња, створено је он себи међу потпуно конзервативним и фанатично религиозним становништвом своје земље неку врсту панског престола. А то значи врло много, јер његова политичка зависност од Француске, његово француско засиљање и савјетодавна функција француског генералног резидента добро познати становништва Марока. Скоро митска одвојеност од спољашњег свијета диктована је Сиди Мохамеду свакако и објективна према здравственом стању, које захтијева највећу опрезност, а које одумира испуњеном лицу овог надало исламског владара скоро сваки наглед тјелесности.

Ових дана објавио је један марокански лист следеће ријечи: „Мароко има сопствени народ, сопственог владара и сопствену владу“. Узвалао се, нагледа, потреба, да се неважни американски гости улозоре на ту њиха очигледно сасвим непознату чињеницу.

Формално постоји један кабинет, који почива на повјерењу султана, на челу са Великим Везиром Ел Мокријем као министром претседником. Функције министра иностраних дјела обављао је француски генерални резидент, контролишући на тај начин везе Марока са претставништва страна сила; резидент је у кабинету имао

свог заступника са улогом савјетодавна.

Са султанова наредба и сви негови закони, донесени у том криљем кабинету, морали увјек бити потписани од стране француског генералног резидента. „Il régnе, mais il ne gouverne pas“ (он влада, али он не управља) — то је морала бити мисао — вођаља Француза, када су након за посједба Марока оставили султана на његовом престолу.

Али ако султан кроз друг нив година није за Французе значајно ништа друго него једно декоративно привјешће, ипак се не може искључити могућност да настане нека ситуација у којој би чак и такав царски фантом одбио да и даље одиграва недостајну улогу једне обичне фикције и енергичног шкретом скинуо маску са свој лица. То се уосталом већ сада догодило, одмах након искрцавања сјевер-

оамеричких трупа у Мароку. Пошто је Сиди Мохамед у дојаставној пасивности посматрао долазак безбројних американских бродова, нашао се Рузветло да потреба да — крајка авиши да разумије прилике као француски — покуша упрегнути претстиж овог исламског владара у службу своје пропаганде. Али марокански цар је са свом најрефлексијом учтивошћу и опрезношћу — својствено само синовима Истока — не обавио ништа друго него да је са свих страна околних сјеверноамеричких тупама, недомислено одбио сваку такву не тактичну инсинуацију.

На мјесто француског пука, који је на основу богатог искуства, упознао јачину духовно-вјерског оружја, стигла је сада окулаторска војска, која стотина година стериј традицији Марока супротставља једанокрајне невањале наметљиву дрскост и браљно насље. Тешко је вјеровати да ће такво стање чињеница направити од фанатично религиозних, поноситих и осјетљивих Мароканаца следбенике Вашингтонског диктатора.

ПОГРЕШНА РАЧУНИЦА

Када је овог прољећа генерал Мак Артур стигао у Аустралију, да тамо преузме главну команду, прошао је кроз американску штапу богати нив извјештаја из свих дјелова свијета. Тиме је створен утисак да је Аустралија претворена у откочну даску за будућу објаву Сједињених Држава, чији би циљ био поновно освајање Филипских острва. Овако се протумачила изјава генерала Мак Артура, да је он отишао из Батаана само зато да би се ускоро тамо опет вратио.

У међувремену промијенило се то мишљење. Из штампе Сједињених Држава нестали су чланци о Аустралији. Ценаура је забринула свако споменице своје американских трупа али да странлијанске одбране. Истовремено се свјесно обратила вајна сјверноамеричке јавности на Саломонска острва, на Сјеверну Ирску и на Сјеверну Африку. Тек ту и тамо појавила би се која сакривена вјест, која алузија или који чланци о некој аустралијској личности; погрешно би било мислити на основу тога да је интересовање Сједињених Држава за Аустралију опало или чак сасвим нестало. У ствари је ооо само потиснуто мало у позадину.

Јапанске трупе су побједоносно продле преко Малаке и Сингапура до Јаве, и заповјеле су сјеверни дио Нове Гвиније. У Аустралији се увидјело да Енглези нијесу у стању да пруже стварну помоћ. Након што су Британски војни бродови били потопљени, како што је Бирма била изгубљена, те се Јанаци створили пред капима Индије, оповао је Мак Артур аустралијанске трупе из Сјеверне Африке. Тако је дошло — али не једино због тога — до британског слома код Ајдепата, тако да је Енглеска била присиљена да подиже намјештене Аустралијанске војводе у Каиру, а доминира да прегнути немоћној судбини. У то вријеме се већ јасно оцртавала дубока криза Британског Царства, Аустралија је замолила Вашингтон за помоћ и најавила да пристаје на све услове, ако се сачува од инавијне, па према томе и од потребе да сама себе урши у разара. Ривалство уследило било су следећи: главно заповједништво преузима генерал Мак Артур, Аустралија испида на подучаја команде Индијског флота и уршита су се у пацифички фронт на челу са Пацифичким ратним савјетом под Рузветловим претседништвом. Черчил је на то реаговао оповињањем аустралијанског посланика у Вашингтону, те именованом истава за претставника Британског Царства у Каиру, што је изававало енергични протест аустралијанског министра претседника.

Од тада је прошло скоро три четвртине године. Аустралија је изгубила нешто онога паничнога страха пред инвазијом, а затим се истовремено разварао због недовољне помоћи Сје-

динених Држава. Именоване Мак Артура показало се као огромно блеф. Сопствена акција Аустралије много пута надмашувје помоћ Сједињених Држава, како на војном тако и на привредном пољу. Аустралија је мобилисала сваког расположивог човјека, а ратни индустрију у кратком времену значајно појачала. Из многих глорно аустралијанских министара одјекљало је пвездб миване да је помоћ Сједињених Држава сувишне него оскудна, што се правдало недостатком бродовља.

Тако ни у Сједињеним Државама критике нијесу изостале. Оне су се зарочито односиле на супротност између политике и морализа. Тако је посланик Конгрес Маас из Минесоте, који као резервни гувоњник служи у пацифичкој морнарици, по свом повратку у Сједињене Дожаве најоштрије напао адмирала Книга. Аустралија ћути, будући да се увјерјила да сви неки захтеви, а све борбе постизвају само један једин резултат: правдијне ситуације понављања бродова. Она настоји да изгради тешку индустрију, да створи борна кола и муницију, али јој недостаје гориво. Када је аустралијанска крстарица „Камбера“ потопљена код Гуадалканара, послала је Енглеска демонстративно замијену, ико је то било борбено подучје нукојкој није било од енглеског. Она настоји да изгради тешку индустрију, да створи борна кола и муницију, али јој недостаје гориво. Када је аустралијанска крстарица „Камбера“ потопљена код Гуадалканара, послала је Енглеска демонстративно замијену, ико је то било борбено подучје нукојкој није било од енглеског.

Тако се очигледно од прољећа ове године може опазити снатно отрежњивље Аустралије. Тамо се увидјело да Сјеверноамерикаци не стјужу брже од Енглеза, и да американско својство нукојкој није било од енглеског. Никле су таксе и обавиле сумње то да ли је Сјеверна Америка спремна да у довољној мјери појача индустријализацију Аустралије.

Такође и у Сједињеним Државама попустило је одушевљење. Сјеверноамерички фармери боје се конкуренције аустралијанског жита, и индустријалне аустралијанске социјалне политике, у којој главну ролу имају синдикати. Сем тога најзлава се да је Аустралија мало пољесна да постане исходна тачка за будућу офанзиву, будући да океани терет лежи на флоти и авијацији, што даје Саломонским острвима у Новој Гвинији тако вајну улогу.

Данашњи положај Аустралије може се следећи начин репримирати: од Енглеске је одлучена, те од те стране нема шта да чека; сва је упућена на сарађу са Америком, али и то одушевљење и муљавје опадају што се боље међусобно упознавају. У пресудном часу изгледа да ће она највише знати да се повјери самој себи и својим снагама, у знатној мјери истиснувши и борбама за интересе бизнис господара.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Постављени
Цетиње: Јанковић П. Никола, за путара при техничком одљеку; Радуловић П. Ђорђе, за путара при техничком одљеку; Радићковић М. Ристо, за чиновника III Дирекције Гувернерства; Радуловић К. Илија, за путара при техничком одљеку; Ивановић М. Лекча, за путара при техничком одљеку; Тушуп М. Радојка, за радничарку при болници Данило Ј. Радуловић П. Шћепан, за путара при техничком одљеку; Вукчевић Ј. Јован, за путара при техничком одљеку; Тривић П. Радојка, за служитеља дневничара при Дирекцији Гувернерства; Перовић С. Радосав, за путара при техничком одљеку.

Погорница: Радуловић С. Новак, за дневничара средског начелства; Андрић Р. Јованка, за званичника дневничара при Дјечјем дому Крушевца; Милошевић Петровић Милица, за служитеља дневничара при филмској школи; Грађевић О. Паван, за радника надничара при Дјечјем дому Крушевца.

Никшић: Поповић Н. Мирко, за дневничара при техничком одљеку; Ковачевић Р. Марта, за учитељку при школском надзорништву; Алексић В. Душан, за привременог начелника гимназије; Јововић В. Стеван, за управника пореске управе.

Данилград: Буковић В. Ратко, за привременог суплента гимназије.

Бијело Поље: Ненаић Н. Пејо, за служитеља при средском начелству.

Нова Варош: Јанковић М. Петар за чиновника при средском начелству.

Сјеница: Јокимовић Н. Даринка, за привремену учитељку при женској занатској школи.

Са правом очекивања од оних који на рачун народа уживају сваку благодат и благостање, да се сјете народа који им је то дао, да не појачају помоћу акцију зинско помоћи.

Поштинет декрет
Селмановић Ехтема — Нова Варош.

Прејштејени
Цетиње: Јовићевић М. Петар, судски претседник средског суда у Бару, у окружнн суд (по молби).

Подгорница: Станковић Андрија, рибарски стражар у Јабучанима (по потреби службе); Ковачевић Б. Милан, службеник казенног завода, у управни суд (по потреби службе); Лопчић М. Владимир, службеник казенног завода у окружнн суд; Паревић Ј. Благо, службеник казенног завода у управни суд; Димитровић Б. Петар, службеник средског начелства на Цетињу (по молби); Поповић М. Стеван, службеник казенног завода, у срески суд.

Никшић: Шопчић М. Мило, званичник дневничар при средском суду Пљевља (по молби).

Андријевица: Масловарић Т. Душан, званичник средског начелства у Прибоју (по молби).

Бијело Поље: Бурашковић П. Рале, учитељ Азаније; Селићев Мост; Вукчевић Ј. Радосав, учитељ, на рад при школском надзорништву; Радуловић Р. Божана, учитељица у Дебелу (Нова Варош) по молби; Бијељић Т. Јово, службеник пореске управе у Андријевици; Боричић Ј. Владимир, учитељ Азаније, у Сокоци (по потреби службе).

ИЗ УРЕДНИШТВА

Упооравља поново наше пошт, читајте да никакви огласи не могу бити објављени преје улате прописане тарифе. Допилице упоорављају да узивају у обвир сваког реда рукопис који носе тачну адресу писмог имене, преврнема и адресе Рукопис који су без тих ознака савјеста се обављају.

Уредништво

„СЛАВИЈА“
осигуравајућа банка
У ЛУБЉАНИ

Преузима све врсте осигурања

Претставници у Црној Гори:
ЦЕТИЊЕ:
Марко М. Мартиновић, суд. потпуковник у пензији;
НИКШИЋ:
Лаво Ђузић, проф. никшићке Кредитне банке;

ПОДГОРНИЦА:
Алек. Голубовић, проф. Подгоричке банке.

Током децембра 1942 потопљено 78 англоамеричких бродова од укупно 447.800 тона

На источном фронту, током децембра прошле године, разорена и заплијењена 742 совјетска борна кола

Шта значи англоамерички потхват у Француској Сјеверној Африци

Американци и Енглемама постало је јасно да им још претстоје жестоке борбе, али мисле да на афричком тлу заоста постигну успјех. Појединачно ликовања Лондона и Вашингтона, одушевљених као да су се генерали Александер и Ајзенхауер заиста већ руковали, све више и више добијају пријесу уадржављања забринутости, па доводе чак и страх. Енглеској 8-ој армији успјело је да се огромном бројном надмоћношћу потисне италијанско-немачке трупе. Напад на сјеверноафричке поседе Француске појачао је позиције англо-америчких актора, који непрестано галаме о снази свог ратног потенцијала.

Изгледа по свему да су они сметнули с ума чиниоњу да су већ много пута губили тло под ногама и будили нади, који се никада нијесу могле остварити. Постојна је већ често видела офанзивне енглеских генерала, али никада није видела да би неки од њих заиста стигао до циља. Они су скоро увијек потцењивали снагу осовинских противураца и криво процијенивали отпорни дух и вјеру осовинских италијанских бродова. Американци, који су стигли са истока, опседнути планом да затворе кљешта око осовинских снага, имаће довољно прилике да стекну и сами сва ова стара енглеска искуства.

Ко је сумњао у то да ће англоамерички покушаји да се окрене ратна зреша и да се скине нешто терета са бољшевичког савезника, ставити борце да европско јединство пред њоме теже задатке, тај је и сувише потцењивао снагу противника, жељних да по сваку цијену оповоно оне одлуке, које су у Европи већ остварене.

У свакоме рату неизбежни су противураци. Међутим они имају само онда велики значај, када се ради о последњој одлуци, а у Лондону и Вашингтону знају исто тако добро као и у Москви да главни фронт Европе лежи на истоку, те да заузимање сјеверноафричког обалског појаса никудило не смањује значај осовинских победа у Русији, нити неутрализује ефекат пресецања Волге.

Али ни на Средоземном мору Осовина није допуста да се друго очекује њен противураци. Обале Европе су продором према југу осигурале, англоамеричким транспортима да потаваља се под сталном опасношћу од италијанско-немачког оружја, авиона и подморница, а осовинске трупе искрцане у Тунису спреме су да у потребној мјери одговоре на сваки амерички покушај.

Осовина има довољно снаге да погоди своје непријатеље где год се они покажу, не иступајући при томе ни својих ратних ницијативу на пресудном фронту. Енглеска и Сједињене Државе су, међутим, највећим отварањем другог фронта и успијехом се ч ту сјеверноафричку авантуру, још више повећале своју напету бригау, а то је проблем недостатка тонаже. То да су се оне у таквој напетости никудило не говоре о њиховој ратној спремности. Напад на Француску Сјеверну Африку има сасвим други значај: њима је нужно потребно отворити Средоземно море, јер за њих скраћивање морских путева гргтављања животно питање бива обавиром на помњакме тонаже. И тако им стаје један парадокс: Англоамеричкију жртвују сада своје бродове, јер га немају у довољној количини.

Италијански билтен број 947 од 2 јануара 1943-XXI

Главни стван италијанских наоружаних снага јавља:

На Сиртуском фронту су наши ловачки бомбардери напали британске истакнуте одреде и концентрисале моторних кола. Немачки ловци су у борби оборили 3 авиона. У Тунису је један наш успјешни локални напад довео до нарочито значајних плодова. Током побједоносних сукоба развирили су немачки ловци 6 противничких авиона. Један други се сручио погодеи од противавионске одбране Сфакса. Немачке формације су поново нападале англоамеричко бродовље у алжирским водама. Тешико је оштећено неколико трговачких бродова и једна ратна јединица.

Одреди италијанског ваздухопловства бомбардовали су ратне уребаје острва Малте.

Непријатељ је извршио неколико ваздушних напада на Палермо. Задана је знатна штета. До сада је установљено 6 мртвих и 4 рањених.

Западна Европа

Оборено је 8 британских четворомоторна који су покушавали да надлетају обалуску зону Француске; четирни је оборила немачка противавионска одбрана; а 4 ловци. Други енглески авиони, окренути у правац Гелста.

Поединачни британски бомбардери извршили су безначајне ометачке летове над Западном Немачком. Неколико бомби ваадао је извјесну невануштету.

У ноћи на 29 децембра су британски авиони бацали бомбе на западног авиона, оштећивши знатно зграде. Јаки авион потопили су у Ла Маншу један старжарски брод и бомбардовали значајне циљеве у једној порториској граду на енглеској обали. Том приликом оборена су у ваздушном добоју 2 авиона.

АТЛАНТИН

Осовинске подморнице су нападе и распориле један ковој, који је на Енглеске ловило према југу, а који је два дана био прогонеи. Потопљено је 15 трговачких бродова од укупно 85.000 тона, један контролаторијер и једна корвета на пратње. Пореском су погобили још 3 друга брода. Иако тага су оне наставиле огорчено прогонити распорисне дјелова британског ковојаја разбијеног код Азора, потопилиш 4 трговачка брода од укупно 21.000 тона. Тако је до сада разорено 19 трговачких бродова из састава тог ковоја, од укупно 106.000 тона. Сем тага су друге подморнице потопиле у другим водама сјеверног и јужног Атлантика 15 трговачких бродова од укупно 79.300 тона. На тај начин је немачко подморско оружје, поред јуче објављених успјеха, потопило још 19 бродова од укупно 160.300 тона.

Један британски трговачки брод потопио је у Атлантику од стране јаче осовинске подморнице Сјеверноамеричко министарство морнарице јавља да су бродоцимци искрцани у једној сјеверноамеричкој луци.

У Атлантику је једна италијанска подморница под командом капетана фрегате Карла Ливанота потопила 29 новембра брод Арго од 3.500 тона, а друга подморница под командом сивог капетана корвете Карла Фечча ди Косато потопила је 21 и 26 децембра 2 трговачка брода од укупно 9.925 тона.

Немачки билтен од 1 јануара 1943-XXI

Фирероу главни сиван јавља:

У предјелу Терека и Стаљинграда и у великом вавезу Дона наставио је непријатељ своје безуспјешне нападе, непретривши још једном теише губитке, међу којима и 33 борних кола. На средњем сектору фронта прешле су немачке трупе у противнапад, изабавивши непријатеља са разних мјеста и положаја и разоривши током одржане оо противничке офанзиве 13 борних кола. Јужно од Иљменског Језера поновно је непријатељ своје нападе, употребивши многобројна борна кола. Сви ови напади одбијени су и разорено је 8 совјетских борних кола. Између 21 и 31 децембра су одреди немачке војске на Источном фронту разорили, заробили или напустили из строја 742 совјетска борна кола.

У Либији и у Тунису владала је саобострана јака анција јуришних одреда. У Тунису су брани немачки борни авиони, док су разорили на земљи 6 авиона на аеродрому у Бони. Сјеверно од Боне оштећени су други авиони и два трговачка брода. Обрушивачи су задали пуне поготке непријатељским жељезним цкима постројењима и транспортним колонама. У ноћи на 1 јануара погодила је једна немачка подморница и потопила са два тврдеи један контролаторијер класа „Јерас“ у Средоземном мору сјеверо-сточно од Кипра.

Јуче су британски авиони бацали запаљиве бомбе на западу Немачку, запаливши је претрпиво губитке. Оборен је један виметојотри авион. Британци су изгубили још један други авион над обалом Ла Манша. Немачки борвени авиони бомбардовали су дању значајне пороске уребаје на источном британској обали.

Као што је објављено у напредној изјави, потопљено је осовинских морске јединице у борбама последњих мјесеци на свим морима 31 трговачки брод од укупно 187.000 тона. Ови успјеси нијесу још били до сада ојељоданаени. Дјелом ратне морнарице потопљено је током децембра 1942 године 78 бродова од укупно 447.800 тона, од чега отпада на подморнице 12 бродова од укупно 431.300 тона. Зарадано са јуче објављеним успјесима површинских јединица износе потапања извршена акцијом немачке ратне морнарице током децембра 169 бродова од укупно 634.800 тона. Ратна морнариштва је оштећила 10, а ваздухопловство 18 бродова. У децембру су подморнице и површинске јединице потопиле следеће ратне бродове: једну коретарцу, 9 контролаторијера, једну корвету, двије подморнице и један брод на пратње. Ваздухопловство: један контролаторијер и један патројотни брод.

Током 1942 године су немачке оружане снаге потопиле следеће англоамеричко бродовље: ратне јединице 1.583 трговачка брода од укупно 7.955.000 тона, од којих 1208 од укупно 7.586.500 тона у једној подморници. Ваздухопловне формације потопиле су 171 трговачких бродова од укупно око 985.000 тона. Тако је акцијом ратне морнарице и ваздухопловства теском прошле године потопљено укупно 8.940.000 тона трговачког бродовља. Сем тога је ратна морнариштва оштетила 149, а ваздухопловство 301 бродова. Може се рачунати са потпуном неутобољивошћу једнога дијела овог бродовља.

Италијански брод на Дону испунију странице славе

Донски фронт

И поред огромних бољшевичких снага и њихове живаости такмиче се Италијани са њима у храбрости. Читави одреди бацили су у противнапад неки пут и по славу пута на дан, и поред све хладноће, неприлика и умора усљед вишедневнот живота у сениру. Све то не утиче ни најмање на морал, који остаје на завидно нивоу на несломљивој отворно вољу. Безбрижни су случајем да су Италијани одбијали евакуацију. Један батаљон, који се борио преко 3 дана, приступило је пред лицем непријатеља церемонији подизања заставе. Сви борци су се заклили да неће уступити ни млада терена. Један пјешак, којеиу су руке биле прострјеване, није хтио да се удали од свог штабове. Један подофицир, опкољен три пута, не само да је пружао отпор са својих седам војника, него је успио ухватио заробљенике. Један митарцаљад присиљен на повлачење вратио се са једном четом на свој њих опкољени положај и поново отворно наљубу својим оружјем, те се одупрарио све док једним противником италијанских трупа није отио освојити тај крај. Црне кошуље, бачене у борбу као и пјешаци ради одржавања положаја, истаљале су се својом интервенцијом где год се указала потреба. Један рањени милиционер умро је изјавивши само да жали што неће моћи да види своје друге које ће се родити кроз неколико седмица. Један други прокошуљани, који је опазио да је његов официр пао, скочио је усред метежа да му притекне у помоћ. Сарањна међу артиљеријом и авиацијом била је савршена, тако да су непријатељима били задани огромни губици.

Ивисини фронт

Јапанска офанзива наставља се у провинцијима Охет и Анеу. До сада освојени су многобројни градови, међу којима се налази и значајно гранично мјесто Јанган.

Јапанске снаге извршиле су офанзивне операције против трупа 138 и 56 чинице 13. војводе, по свој прилици у јануари од 13.000 бораца. Непријатељ је опкољен у брдима провинције Хуен. Обруч се све више стезе, док ваздухопловне снаге нападају Кинезе. Јапанске је јединице које напредују кроз провинцију Хуен заробиле су 1.600 бачака, јединица који су прешли преко ријеке Јанг-че-кијанг, настављају напредовање према сјеверу. Друге јединице напредују од жељезнице Пекинг-Анчау. Јапанско ваздухопловство завршило је нападе на провинцију Квантуанг задваји војним постројењима велику штету. Сви Јапански авиони вратили су се у базе.

Алпешке воје британских паџифиста

Секретар британског паџифистичког савеза бачен је у ватров. Оптужиња неће бити изјављена. Зна се да је онтужен протествовао против става који је англиканска црква узела према рату.

КРАТКЕ ВЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Јапански поворци поновили успјехе су да похути на површину дава бајал потопљено у водама крај луцири Батана.

— Једна немачка војвар прихватила теишеи италијанско шкољског уставна као бр дуге обнове италијанске војне. Повнар истаје да реформа рјешава један од најдедативнијих и из значајних задатака.

Штампарија „Обор“ — Цетиње